RS 2025-1153
Interpellation
2025:96

Interpellation av Axel Conradi (M) angående hörselvården i fritt fall

Efter att det Fritt val av hörapparat avskaffades i Region Stockholm 1 januari 2025 har tillgängligheten kraftigt försämrats. Enligt regionens egen statistik har antalet vårdkontakter minskat från cirka 117 000 (jan–sep 2024) till omkring 79 000 (jan–sep 2025), en minskning på ungefär 33 procent. Samtidigt har väntetiderna ökat från några veckor till uppemot sex månader i vissa av regionens yttre områden och hittills har elva mottagningar redan lämnat vårdvalssystemet. Brukarens Fritt val har bytts ut mot en rödgrön hörselvård i fritt fall.

För den enskilda brukaren innebär detta inte bara en försämrad service utan det handlar också om livskvalitet och hälsa. En obehandlad hörselnedsättning kan leda till social isolering, depression och kognitiv försämring. Forskning visar att personer som inte får tillgång till hörapparat i tid löper ökad risk för demens. Varje extra månad i kö riskerar därför att försämra livskvaliteten och minska möjligheten till delaktighet i arbetsliv och samhällsgemenskap. Region Stockholm har haft landets kortaste väntetider till att få en hörapparat, men den situationen kan snabbt förändras om än fler hörselmottagningar måste stänga, utvecklingen går åt fel håll.

Tidigare fick patienten en fritt val-check på 2 380 kronor per hörapparat, en modell som gav valfrihet, enkelhet och direkt nytta för brukaren. Den gjorde det möjligt att välja mottagning, modell och funktioner utifrån egna behov. Det fanns utmaningar även med den modellen, men ersättningen gick i huvudsak direkt till brukaren för att välja hörapparat. På så vis kunde alltid den modernaste maskinen också erbjudas, ett viktigt argument inom ett område där utvecklingar har gått och fortfarande går väldigt snabbt framåt.

Men i dag ser bilden annorlunda ut i Region Stockholm. En komplett hörselrehabilitering, inklusive två hörapparater, kostar Region Stockholm omkring 9 400 kronor per patient. Av detta belopp går endast 37 procent till audionomen på hörselmottagningen, medan 63 procent försvinner i administration, logistik och övriga kostnader. Det innebär att mer än hälften av resurserna inte längre når brukaren, utan fastnar i systemet.
Samtidigt visar Regionens egen statistik en kraftigt ökad kostnad för hörselrehabilitering. Mellan 2022 och 2025 har de totala kostnaderna stigit från cirka 60 miljoner kronor till närmare 74 miljoner kronor, en ökning på över 20 procent, varav den största ökningen på nästan 12 miljoner kronor skedde mellan år 2024 och 2025. Trots det har antalet vårdkontakter nu minskat med en tredjedel fram till september i år, jämfört med samma period föregående år (PVN 2023–0598, PM 2025-10-09). Det innebär att regionen i dag lägger betydligt mer pengar på ett system som når färre patienter.

För brukarna märks konsekvensen tydligt. Många vittnar om längre väntan, otydlig information och en känsla av att vården har fjärmats från patienten. En person med nedsatt hörsel som får vänta i månader på utprovning riskerar att isoleras, tappa kontakt med arbete och socialt liv, och på sikt även drabbas av kognitiv försämring. Obehandlad hörselnedsättning är en av de starkast kända riskfaktorerna för demensutveckling.

Flera audionomer vittnar nu om att ersättningen inte ens täcker lönekostnaden för deras arbete. Samtidigt har det upphandlade sortimentet av hörapparater blivit smalare, och de modernaste modellerna med exempelvis AI-baserad ljudmiljöanpassning finns inte längre tillgängliga. Det gör att stockholmarna får sämre vård, färre valmöjligheter och längre väntetider och trots ökade totala kostnader för hörselvården är det många brukare som nu känner att de måste betala sin hörapparat helt privat för att få sitt behov tillgodosett och få del av den senaste tekniken.

Förutom väntetiderna har också själva hanteringen och utprovning av hörapparater komplicerats och försämrats. Tidigare kunde mottagningarna snabbt prova ut och justera apparater direkt på plats tillsammans med patienten. Nu måste varje hörapparat skickas via KommSyn, vilket orsakar förseningar, dubbelarbete och ökade kostnader utan att ge något mervärde för brukaren. För patienten kan detta innebära lång väntan på en fungerande hörapparat, framförallt om denne inte är nöjd med den första hörapparaten som skrivits ut från KommSyn. Detta väcker frågor om hur regionens resurser används, hur patienternas behov beaktas och hur vården kan bli mer effektiv med fokus på brukaren, inte byråkratin.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga ansvarigt regionråd:

1. Blev det här som du tänkt dig?
2. Hur avser regionrådet att säkerställa att resurserna inom hörselvården i högre grad når brukarna, snarare än administrationen?
3. Är du nöjd med att fritt-valcheck som tillföll brukaren nu i princip bytts ut mot KommSyns administrationskostnader?
4. Vilka åtgärder planeras för att minska väntetiderna inom hörselvården och säkerställa att patienter får sin hörapparat i tid?
5. Hur följer regionen upp effekterna av det nya systemet på tillgänglighet, valfrihet och patientnöjdhet?
6. Avser regionrådet att se över hörselvårdsavtalet, så att inte fler mottagningar stänger och att brukarna återfår tillgång till modern teknik och kompetens i hela länet?

Axel Conradi
Moderaterna